

MODUL 5

LÅN OCH SKULDER RISKHANTERING

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

- Introduktion: varför ansöka om ett lån?
- Att förstå skuldsättning
- Strategier för att hantera skuldrisker
 - Att vara medveten om sin kredithistorik
 - Att vara medveten om olika typer av lån
 - Att vara medveten om alternativ till lån
- Aktiviteter:
 - Aktivitet 1: låna eller inte låna?
 - Aktivitet 2: bidragsfinansiering kontra lån
 - Aktivitet 3: Bygg upp din kredithistorik
 - Aktivitet 4: LAL - lär dig alternativ till lån
 - Aktivitet 5: Fråga om mitt lån

Innehåll

"DIN INKOMST KAN BARA VÄXA I DEN
UTSTRÄCKNING DU GÖR DET."

DEREK SIVERS

Financial Literacy for Youth

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Introduktion

Att be om ett lån har både för- och nackdelar. Det kan hjälpa en ung person att studera vidare och välja karriär eller livsstil, men det skapar också ett nytt villkor - **SKULDER**.

Skulder måste betalas tillbaka och betalningsvillkoren varierar beroende på många faktorer. Bland annat:

- den finansiella miljön kommer att diktera de räntesatser som gäller för lån
- **den personliga kredithistoriken** dikterar vissa lånevillkor, bland annat räntesatser och lånets storlek.

Sammanhang och Bakgrund

Många ungdomar behöver lån för att starta sitt liv efter avslutad skolgång av en mängd olika anledningar. De främsta anledningarna till att unga människor ber om lån är:

HANTERING AV SKULDRISK

Att ha ett lån innebär att ha en risk, där risken är att inte kunna betala tillbaka till långivaren.

STRATEGIER FÖR ATT HANTERA RISKER:

1. Förstå skuldsättning
2. Att vara medveten om "kredithistorik" och hur man bygger upp en positiv sådan
3. Vara medveten om de olika typerna av lån
4. Att vara medveten om alternativ till lån

I de följande bilderna kommer vi att titta närmare på dessa strategier:

- Studerar: Universitet, Master Degrees, PHD-kurser eller fortbildningskurser
- Starta eget företag
- Resa och uppleva världen
- Köpa fastigheter, en bil, en mobiltelefon eller någon annan fysisk "tillgång"

FÖRSTÅ SKULDSÄTTNING

Skuld är något, oftast pengar, som en part är skyldig en annan part.

Skulder används av många privatpersoner och företag för att göra inköp som de inte skulle ha råd med under andra omständigheter. Om en skuld inte efterskänks av långivaren måste den betalas tillbaka, vanligtvis med tillagd ränta. Eftersom det är en RISK för långivaren att låna ut pengar kommer skulden att betalas tillbaka med ränta.

De vanligaste formerna av skulder är **LÅN**, inklusive bolån, billån och privatlån samt kreditkort. De flesta lån innebär att låntagaren får en bestämd summa pengar som måste återbetalas i **sin helhet senast ett visst datum, som kan ligga månader eller år framåt i tiden.**

Lånevillkoren anger också hur mycket ränta låntagaren ska betala, uttryckt som en procentandel av lånebeloppet. Räntan kompenserar långivaren för att denne tar på sig risken med lånet.

KREDITKORT fungerar på ett lite annorlunda sätt: De erbjuder så kallad revolverande eller öppen kredit, utan fastställt slutdatum. Låntagaren tilldelas en kreditgräns och kan använda kreditkortet eller kreditgränsen upprepade gånger så länge gränsen inte överskrids.

Hantering av skuldrisk Strategi nr 1

STRATEGI 1: ATT VARA MEDVETEN OM SIN KREDITHISTORIK

En kreditupplysning är en detaljerad rapport eller redogörelse över dina återbetalningar för alla dina skulder och kanske annan finansiell information. Den anger vilka lån du har och hur ofta du har betalat i tid eller öppnat nya krediter.

Din kreditvärdighet är ett tresiffrigt tal som baseras på denna information.

Varför är det viktigt?

Långgivare tittar på din kredithistorik och den kreditpoäng som baseras på din kredithistorik för att avgöra din risk som låntagare. Ju bättre din kredithistorik är, desto större är chansen att du blir godkänd för en kredit.

Hinder för att låna som ung person

- **Ingen kreditvärdighet:** det betyder att du inte har någon kredithistorik, vanligtvis för att du inte har tagit ut någon form av kredit tidigare.
- **Låg kreditvärdighet:** du har en historia av att vara opålitlig när det gäller att betala tillbaka pengar. Du kan ha ställt in betalningarna eller varit sen med dem. Ett annat skäl kan vara att du har ansökt om och fått avslag på flera kreditansökningar tidigare.

Att inte ha någon kreditvärdighet är något bättre än att ha dålig kreditvärdighet

- Det är lättare att bygga upp din poäng från grunden än att återuppbygga en kredit som har fått sig en törn.
- Långivare som erbjuder lån till personer utan kreditvärdighet eller med låg kreditvärdighet erbjuder vanligtvis högre räntor och lägre lånebelopp.

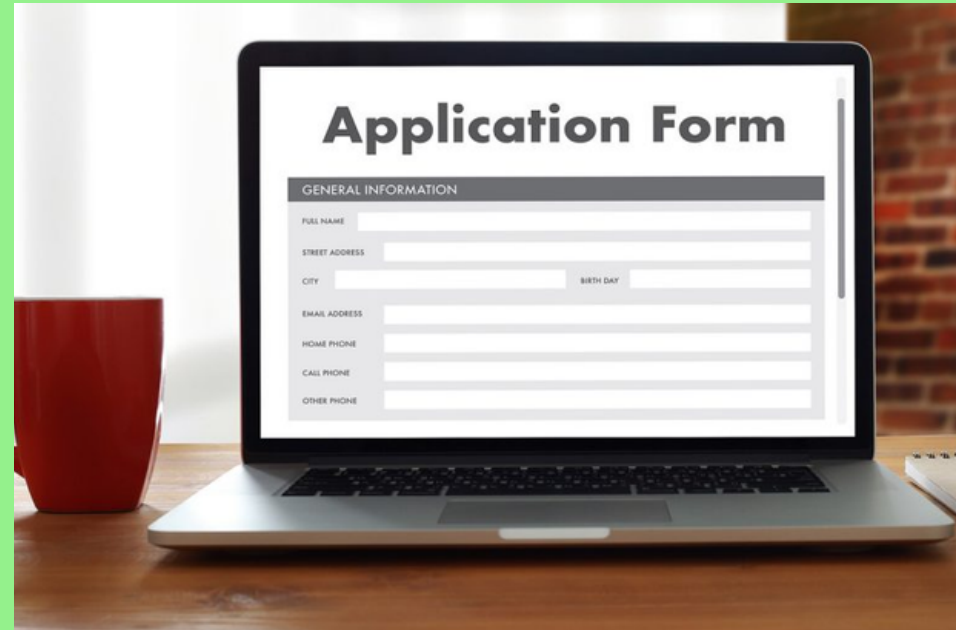

En kreditvärdighet är en siffra som skapas av ett kreditupplysningsföretag (CRA) och som återspeglar din finansiella historik

FORTSÄTTA MED BETALNINGAR

Om du får en kredit, se till att du har råd att betala avbetalningarna och att du betalar dem i tid. Detta hjälper dig att gradvis bygga upp din kreditvärdighet. Missade eller sena betalningar hamnar i ditt register, sänker din kreditvärdighet och kan indikera för långivare att du kan ha svårt att klara dig ekonomiskt.

TA UT ANSÖKNINGAR

Varje kreditansökan lämnar ett "fotavtryck" i din fil. Frekventa ansökningar avskräcker långivarna och sänker din poäng.

BERÄKNA ONLINE

Försök att kontrollera om du är berättigad till ett lån eller annan typ av kredit med hjälp av en mjuk sökning innan du ansöker. Detta innebär att det inte kommer att påverka din kreditvärdighet negativt.

BYGGA UPP (ELLER FÖRBÄTTRA) KREDITHISTORIEN

Hantering av skuldrisk Strategi nr 2

KÄNNA TILL OLIKA TYPER AV LÅN

Lånade pengar kan användas för många ändamål, från att betala för dina studier till att finansiera ett nytt företag eller resa jorden runt.

Men med alla de olika typer av lån som finns, vilket är bäst - och för vilket ändamål?

Vilket är mest riskfyllt?

Nedan följer de vanligaste typerna av lån och hur de fungerar.

TYPER AV LÅN

Det finns olika typer av lån som unga människor kan ansöka om:

- **Studiefinansiering och masterlån:** för studier
- **Privatlån utan säkerhet** (t.ex. för att starta företag)
- **Bilfinansiering:** för att köpa en bil
- **Lån med borgensman** (t.ex. för köp av fastighet)
- **Lån med betalningsanmärkning:** för personer med låg kreditvärdighet

TYPER AV LÅN - NÅGRA DETALJER

- **Studentfinansiering och masterlån** - Dessa kan hjälpa till att betala dina universitetsavgifter och levnadskostnader
- **Privatlån utan säkerhet** - Endast tillgängliga för personer som är 18 år eller äldre. Chansen att bli godkänd för ett sådant lån kan vara låg om du inte har någon kredithistorik eller regelbunden inkomst. Om du blir godkänd kan du förvänta dig höga räntor
- **Bilfinansiering** - Gör att du kan betala av kostnaden för en bil i månatliga avbetalningar
- **Borgenslån** - Med denna typ av lån skriver en familjemedlem eller vän som har en bättre kreditvärdighet under och går med på att vara ansvarig för att betala skulden om du inte kan hålla jämna steg med återbetalningarna. Om du har dålig eller ingen kredithistorik kommer vissa långivare att insistera på en borgensman innan de lånar ut till dig
- **Lån med dålig kreditvärdighet** - För personer med dålig kreditvärdighet eller liten ekonomisk historia. Räntorna kan vara extremt höga och du kan få betala mycket mer än vad du ursprungligen lånade

Debt risk management Strategy #3

VARA MEDVETEN OM ALTERNATIV TILL LÅN

Ett lån är inte alltid det bästa sättet att låna pengar.

När du är medveten om vad det innebär att vara skuldsatt, om din kredithistorik och om de olika typer av lån som finns tillgängliga för dig, kan du titta på möjliga alternativ.

För- och nackdelar med att be om ett lån

Pros

- Ett lån kan hjälpa dig att få snabb tillgång till pengar för att betala för en akut bilreparation eller ersätta en skadad mobiltelefon, till exempel
- Om du betalar tillbaka lånet i tid kan du förbättra din kreditvärdighet, vilket kan hjälpa dig att få bättre krediträntor i framtiden, t.ex. ett bolån.

Cons

- Du kanske inte erbjuds de bästa räntorna.
- Om du inte betalar lånet kommer det att skada ditt kreditbetyg och långivarna kan vidta rättsliga åtgärder mot dig
- Ett lån är ett allvarligt åtagande som kan leda till att du får ekonomiska problem

ALTERNATIV TILL LÅN

KREDITKORT FÖR STUDENTER

Vissa banker erbjuder studentkreditkort till bankkontoinnehavare som är studenter. Om de används ansvarsfullt kan de hjälpa till att bygga upp en kredithistorik från grunden och kan vara användbara för att täcka akuta utgifter. Försök att spendera små belopp och betala hela saldot varje månad för att få ut så mycket som möjligt av ditt kort.

0% KREDITKORT

Om du väljer ett kreditkort med 0 % ränta kan du låna gratis under en period. Försök att hålla dig inom 30% av din kreditgräns och gör åtminstone dina lägsta månatliga betalningar för att behålla erbjudandet om 0% ränta. Se bara till att du betalar av skulden innan introduktionsperioden löper ut eftersom du då börjar betala ränta, vilket snabbt kan bli dyrt.

ÖVERTRASSERING

Du kan be din bank om en räntefri checkräkningskredit, eller att förlänga en checkräkningskredit du redan har.

Om det inte är möjligt ska du vara försiktig med att använda din checkräkningskredit eftersom avgifterna brukar vara höga.

AKTIVITETER MODUL 5

RISKHANTERING FÖR LÅN OCH SKULDER

Financial Literacy for Youth

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AKTIVITET 1: ATT LÅNA ELLER INTE LÅNA?

Lärande Mål

- 1 Under aktiviteten kommer deltagarna att få en förståelse för de grundläggande aspekterna av låne- och skuldrisk.
- 2 Under seminariet ges resurser, tips och personlig rådgivning för att hjälpa deltagarna att ansöka om kort- och långfristiga lån och att förstå riskerna.
- 3 Deltagarna kommer sedan att lära sig hur man ansöker om ett lån från banker, förstå de olika typer av lån som finns och förstå vilka lösningar som är bäst för dem.

Tidsperiod

2 timmar

Nivå

- Nybörjare
- Medelsvår
- Avancerad

Material/Resurser

- »»» Kort med olika typer av lån och möjliga skuldrisker kan skapas om utbildaren om det behövs.
- »»» Papper
- »»» Penna

Beskrivningar

- **Förbered materialet:** Förbered det material som ska användas i aktiviteten. Detta inkluderar kort med olika typer av lån. Det kan också innehålla resurser som artiklar, videor och onlineverktyg för skuldrisker. Exempel:

En ordlista över lånevillkor, så att deltagarna kan bekanta sig med branschjargong och tekniskt språk.
Exempel på framgångsrika lån, inklusive processen och anledningen bakom ansökan.
Bankers webbplatser som förklarar deras typer av personliga lån.

- **Starta aktiviteten:** Börja aktiviteten med att introducera ämnet och förklara grunderna för lån. Ta upp ämnen som typologier, anledningar till att ansöka. Ge exempel på olika typer av lånealternativ och deras fördelar och risker.
- **Navigera på webbplatser:** varje deltagare måste utforska webbplatserna för banker i sitt eget land (eller länder som deltar i projektet) och samla in så många befintliga lånemodaliteter som möjligt.
- **Simuleringsspel:** deltagarna delas in i grupper om 2/3 personer. Baserat på den kunskap de har förvärvat måste de simulera att de ansöker om ett lån hos en bank. De måste visa upp lämpliga dokument och ha starka och övertygande motiv. En efter en kommer de att spela de två rollerna (sökande och bankman).
- **Rundabordssamtal:** Avsluta aktiviteten med ett rundabordssamtal där deltagarna kan motivera sitt ursprungliga val och de ändringar de gjort. Detta kommer att hjälpa dem att reflektera över sina beslut och dela den kunskap de har förvärvat med andra. Uppmuntra deltagarna att ställa frågor och delta i en konstruktiv diskussion.
- **Sammanfatta:** Avsluta aktiviteten med att sammanfatta de viktigaste lärdomarna och ge deltagarna ytterligare resurser för att lära sig mer om lån. Uppmuntra deltagarna att fortsätta lära sig och öva på sina färdigheter.

AKTIVITET 2: BIDRAGSFINANSIERING KONTRA LÅN

Lärande Mål

- 1 Deltagarna får lära sig skillnaden mellan ett bidrag och ett lån och hur man ansöker om båda.
- 2 Seminariet kommer att erbjuda resurser, tips och personlig rådgivning för att hjälpa deltagarna att ta reda på de viktigaste skillnaderna
- 3 I en slutlig utvärdering kommer deltagarna att behöva använda sina personliga kunskaper för att försöka få ett bidrag baserat på det material de kommer att få.

Tidsperiod

1 timme

Nivå

- Nybörjare
- Medelsvår
- Avancerad

Material/Resurser

- »»» Kort med olika typer av lån och möjliga skuldrisker kan skapas av utbildaren om det behövs
- »»» Papper och penna
- »»» Ytterligare material för den slutliga utvärderingen.

Beskrivningar

- **Förbered materialet:** Detta inkluderar kort med typer av lån och de viktigaste skillnaderna mellan ett lån och bidragsfinansiering. Det kan också innehålla resurser som artiklar, videor och onlineverktyg. Exempel: Bankernas webbplatser som förklarar deras olika typer av personliga lån. Bidragsfinansiering tillgänglig i deras eget land (eller ett partnerland)
- **Starta aktiviteten:** Börja med att introducera ämnet och förklara grunderna i bidragsfinansiering. Ta upp ämnen som typologier, skäl att ansöka, huvudsakliga skillnader. Ge exempel på olika typer av lånealternativ och deras fördelar och risker.
- **Navigera på webbplatser:** Varje deltagare måste utforska webbplatserna för banker i sitt eget land (eller länder som deltar i projektet) och samla in så många befintliga lånemodaliteter som möjligt. Dessutom måste de hitta olika typer av bidragsfinansiering.
- **Slutlig utvärdering:** Deltagarna ska, utifrån de kunskaper de har förvärvat, simulera en ansökan om bidrag från en myndighet. De kommer att behöva presentera lämpliga dokument, ha starka och övertygande motiv. De kommer att få hjälp av det material de kommer att få för att få en allmän kunskap i frågan.
- **Rundabordsamtal:** Avsluta aktiviteten med en rundabordsdiskussion där deltagarna kan motivera sitt ursprungliga val och de ändringar de gjort. Detta kommer att hjälpa dem att reflektera över sina beslut och dela den kunskap de har förvärvat med andra. Uppmuntra deltagarna att ställa frågor och delta i en konstruktiv diskussion.
- **Sammanfatta:** Avsluta aktiviteten med att sammanfatta de viktigaste lärdomarna och ge deltagarna ytterligare resurser för att lära sig mer om låne- och bidragsfinansiering. Uppmuntra deltagarna att fortsätta lära sig och öva på sina färdigheter.

AKTIVITET 3: BYGG UPP DIN KREDITHISTORIK

Lärande Mål

- 1 Deltagarna kommer att lära sig hur man skapar sin egen kredithistorik och det allmänna värdet av en kreditpoäng.
- 2 Seminariet kommer att innehålla resurser, tips och personlig rådgivning för att hjälpa deltagarna att ta reda på hur de ska gå tillväga för att bygga upp sin egen kreditidentitet.
- 3 I en slutlig utvärdering kommer deltagarna att få använda sina kunskaper för att försöka skapa en ny kredithistorik från grunden.

Tidsperiod

1 timme 30 min

Nivå

- Nybörjare
- Medelsvår
- Avancerad

Material /Resurser

- »»» Kort med olika typer av kredithistorik kan skapas av utbildaren om det behövs.
- »»» Artiklar om kreditvärdighet.
- »»» Papper, pennor och ytterligare material för den slutliga utvärderingen.

Beskrivningar

- **Förbered materialet:** Detta inkluderar kort med allmän kunskap om kredithistorik, framgångsrika typer och hur man upprätthåller en hög kreditpoäng. Det kan också inkludera resurser som artiklar, videor och onlineverktyg. Exempel:
 - Bankers webbplatser som förklarar kredithistorik.
 - Framgångsrika typer av kredithistorik.
- **Starta aktiviteten:** Börja aktiviteten med att introducera ämnet och förklara grunderna i kredithistorik. Ta upp ämnen som typologier, anledningar till att ha en, hur man får en hög kreditpoäng. Ge exempel på positiva och negativa typer av kredithistorik.
- **Navigera på webbplatser:** Varje deltagare måste utforska webbplatserna och samla in så många exempel som möjligt på bra och dåliga typer av kredithistorik. Dessutom måste de förstå värdet av kreditvärdighet.
- **Slutlig utvärdering:** Deltagarna måste, baserat på den kunskap de har förvärvat, med så mycket hjälp som möjligt, skapa sin kredithistorik. De kommer att behöva förklara vad de tycker är användbart och vad som inte är det. De kommer att få hjälp av det material de kommer att få för att få en allmän kunskap i frågan.
- **Rundabordssamtal:** Avsluta aktiviteten med ett rundabordssamtal där deltagarna kan motivera sitt ursprungliga val och de ändringar de gjort. Detta kommer att hjälpa dem att reflektera över sina beslut och dela den kunskap de har förvärvat med andra. Uppmuntra deltagarna att ställa frågor och delta i en konstruktiv diskussion.
- **Sammanfatta:** Avsluta aktiviteten med att sammanfatta de viktigaste lärdomarna och ge deltagarna ytterligare resurser för att lära sig mer om kredithistorik. Uppmuntra deltagarna att fortsätta lära sig och öva på sina färdigheter.

AKTIVITET 4: LAL - LÄR DIG ALTERNATIV TILL LÅN

Lärande Mål

- 1 Deltagarna kommer att lära sig om möjliga alternativ till lån och de olika typerna av kreditkort.
- 2 Seminariet kommer att innehålla resurser, tips och personlig rådgivning för att hjälpa deltagarna att ta reda på hur de ska göra för att välja rätt kredit- eller betalkort för sina egna personliga behov.
- 3 Med hjälp av de nationella bankernas webbplatser kommer de att kunna upptäcka de olika typer av kort som finns tillgängliga och andra typer av stöd.

Tidsperiod

Nivå

- Nybörjare
- Medelsvår
- Avancerad

Material /Resurser

- »»» Kort med olika typer av alternativ till lån och artiklar om det. kan skapas av utbildaren om det är användbart
- »»» En personlig dator.
- »»» Papper, pennor och eventuellt ytterligare material.

Beskrivningar

- **Förbered materialet:** Detta inkluderar kort med allmän kunskap om alternativ till lån, olika typer av kreditkort och hur man slutligen ansöker om dem. Det kan också inkludera resurser som artiklar, videor och onlineverktyg. Exempel:
 - Bankers webbplatser som förklarar olika typer av kort.
 - Andra typer av användbara instrument.
- **Starta aktiviteten:** Börja aktiviteten med att introducera ämnet och förklara grunderna för alternativ till lån. Ta upp ämnen som typologier, anledningar till att ansöka om ett kreditkort eller ett betalkort. Ge exempel på positiva och negativa resultat.
- **Navigera på webbplatser:** Varje deltagare måste utforska webbplatserna och samla in så många typer av alternativ till lån som möjligt. Dessutom måste de surfa in på nationella bankers webbplatser och ta reda på vilka olika kort som finns, alternativ till lån och hur man ansöker om dem.
- **Rundabordssamtal:** Avsluta aktiviteten med ett rundabordssamtal där deltagarna kan motivera sitt ursprungliga val och de ändringar de gjort. Detta kommer att hjälpa dem att reflektera över sina beslut och dela den kunskap de har förvärvat med andra. Uppmuntra deltagarna att ställa frågor och delta i en konstruktiv diskussion.
- **Sammanfatta:** Avsluta aktiviteten genom att sammanfatta de viktigaste lärdomarna och ge deltagarna ytterligare resurser för att lära sig mer om alternativ till lån. Uppmuntra deltagarna att fortsätta lära sig och öva på sina färdigheter.

AKTIVITET 5: FRÅGA OM MITT LÅN

Lärande Mål

- 1 I den sista frågesporten kommer deltagarna att använda sina kunskaper för att utmana varandra på ett vänskapligt sätt och vinna.
- 2 Under detta möte kommer vi att lyfta fram vad de har lärt sig och ge dem möjlighet att ställa frågor om det som är oklart.

Tidsperiod

Nivå

- Nybörjare
- Medelsvår
- Avancerad

Material /Resurser

- Avslutande frågesport om kunskaper från tidigare aktiviteter.
- Papper och pennor kan behövas.

Beskrivningar

- **Börja med** att skapa en tavla med kategorier som lån, kredithistorik, riskhantering av skulder och allmän finansiell terminologi. Skriv ner finansiella quizfrågor som passar varje kategori. För deltagare på nybörjarnivå kanske du vill överväga att använda enklare finansiella frågor eller minska antalet kategorier. Du kan också ge tips eller förklaringar till varje fråga för att förstärka de finansiella begreppen.
- **Fortsätt med** att introducera spelet och förklara reglerna. Dela in deltagarna i lag och ge varje lag en summer. Förklara att de kommer att behöva använda summern för att svara på frågorna och få poäng. Ställ in timern på en timme. Börja spelet och välj ett lag som ska börja. Laget kan välja en kategori och ett poängvärde, och du kan läsa upp den motsvarande finansiella quizfrågan. Det lag som surrar först får möjlighet att svara på frågan. Om de svarar rätt tjänar de poängvärdet för frågan. Om de svarar fel går möjligheten att svara till det andra laget. När varje lag har fått chansen att svara är det nästa lags tur att välja en kategori och ett poängvärde.
- I slutet av spelet räknar ni ihop poängen och utser det vinnande laget.
- Avsluta aktiviteten med en diskussion om de finansiella begrepp som behandlats och hur man tillämpar dem i verkliga livet. Uppmuntra deltagarna att dela med sig av sina insikter och ställa frågor.
- **Rundabordssamtal:** Avsluta aktiviteten med ett rundabordssamtal där deltagarna kan motivera sitt ursprungliga val och de ändringar de gjort. Detta hjälper dem att reflektera över sina beslut och dela den kunskap de har förvärvat med andra. Uppmuntra deltagarna att ställa frågor och delta i en konstruktiv diskussion.
- **Sammanfatta:** Avsluta aktiviteten genom att sammanfatta de viktigaste lärdomarna och ge deltagarna ytterligare resurser för att lära sig mer om lån och skuldriskhantering. Uppmuntra deltagarna att fortsätta lära sig och öva på sina färdigheter.

FLY: Finansiell kompetens för ungdomar
2021-1-IT03-KA220-YOU-000028694

OM DU VILL VETA MER OM PROJEKTET FLY:

Följ FLY-projektet på Instagram på: www.instagram.com/fly_financial_literacy

Följ FLY-projektet på Facebook på: www.facebook.com/fly.financial.literacy

www.financialliteracyfly.eu

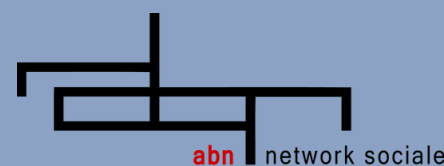

FLY: Finansiell kompetens för ungdomar
2021-1-IT03-KA220-YOU-000028694

PLAYBOOK OM FLY

Europeiska kommissionens stöd till produktionen av denna publikation innebär inte ett godkännande av innehållet, som endast återspeglar författarnas åsikter, och kommissionen kan inte hållas ansvarig för någon användning som kan komma att göras av informationen i den.

MONOMYTHS
– Joyful learning experiences –

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union